

C.MÁC - PH.ĂNG-GHEN

HỆ TƯ TƯỞNG ĐỨC

(Tái bản)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

C.MÁC - PH.ĂNG-GHEN

CHỦ DẪN CỦA NHÀ XUẤT BẢN

HỆ TƯ TƯỞNG ĐỨC

(Tái bản)

Chỉnh

109083105101388

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
Hà Nội - 2004

CHÚ DẪN CỦA NHÀ XUẤT BẢN

Nhằm giúp bạn đọc, đặc biệt là các nhà nghiên cứu lý luận, các học viên, sinh viên có tài liệu học tập, nghiên cứu sâu các tác phẩm của Mác - Ăngghen, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản cuốn sách ***Hệ tư tưởng Đức***. Đây là tác phẩm viết chung của C.Mác và Ph.Ăngghen trong những năm 1845-1846, được Viện Nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lênin (Liên Xô) công bố toàn văn lần đầu tiên bằng tiếng của nguyên bản (tiếng Đức) năm 1932, bằng tiếng Nga năm 1933 và được in trong C.Mác và Ph.Ăngghen, *Toàn tập*, tập 3, do Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản năm 1995.

Tác phẩm được chia làm hai tập. Tập I trình bày những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa duy vật lịch sử và phê phán những quan điểm triết học của L.Phoiơbắc, B.Bauơ và Stiécơ - các đại biểu của triết học Đức hiện đại. Tập II phê phán quan điểm của các đại biểu của "chủ nghĩa xã hội chân chính".

Để bạn đọc thuận tiện trong việc nghiên cứu, ngoài nội dung toàn văn tác phẩm, *Lời giới thiệu* được in trong lần xuất bản này, do các nhà nghiên cứu, giảng dạy lý luận chính trị giới thiệu khá công phu, đã nêu lên những tư tưởng cơ bản, chủ đạo của tác phẩm và góp phần hướng dẫn người đọc phương pháp tiếp cận tác phẩm một cách khoa học và nắm

được giá trị tác phẩm một cách hệ thống. Phần chú thích cuối sách có giá trị làm sáng tỏ những sự kiện và những vấn đề liên quan trong tác phẩm.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách với bạn đọc.

Tháng 4 năm 2004

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

Nhằm giúp bạn đọc, đặc biệt là các nhà nghiên cứu lý luận, các học viên, sinh viên có tài liệu học tập, nghiên cứu sâu các tác phẩm của Mác - Ăngghen, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản cuốn sách *Hệ tư tưởng Đức*. Đây là tác phẩm viết chung của C.Mác và Ph.Ăngghen trong những năm 1845-1846, được Viện Nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lênin (Liên Xô) công bố toàn văn lần đầu tiên bằng tiếng của nguyên bản (tiếng Đức) năm 1932, bằng tiếng Nga năm 1933 và được in trong C.Mác và Ph.Ăngghen, Toàn tập, tập 3, do Nhà xuất bản Chính trị quốc gia xuất bản năm 1995.

Tác phẩm được chia làm hai tập. Tập I trình bày những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa duy vật lịch sử và phê phán những quan điểm triết học của L.Phoiơbắc, B.Band và Stieeno - các đại biểu của triết học Đức hiện đại. Tập II phê phán quan điểm của các đại biểu của "chủ nghĩa xã hội chân chính".

Hệ bản đọc thuận tiện trong việc nghiên cứu, ngoài nội dung toàn văn tác phẩm, Lời giới thiệu được in trong lần xuất bản này, do các nhà nghiên cứu, giảng dạy lý luận chính trị, giới thiệu khả năng phù, đã nêu lên những tư tưởng cơ bản, chủ đạo của tác phẩm và góp phần hướng dẫn người đọc phương pháp tiếp cận tác phẩm một cách khoa học và nắm

LỜI GIỚI THIỆU

"*Hệ tư tưởng Đức*" - tác phẩm viết chung thứ hai của C.Mác và Ph. Ăng-ghe-n, sau "*Gia đình thần thánh*" - là một trong những tác phẩm kinh điển tiêu biểu của triết học Mác thời kỳ 1844 - 1848.

"*Hệ tư tưởng Đức*" thuộc loại tác phẩm *luận chiến*, hay *bút chiến*, đối tượng phê phán của nó là những khuynh hướng và trào lưu tư tưởng, tức "hệ tư tưởng Đức" theo cách gọi của C.Mác và Ph. Ăng-ghe-n, vào những năm 40 của thế kỷ XIX đang chiếm vị trí thống trị tại Đức. Vậy những tư tưởng, học thuyết nào gia nhập vào "hệ tư tưởng Đức"? Ở bình diện thế giới quan, lúc này L. Phoi-ơ-bắc (chủ nghĩa duy vật nhân bản), các đại diện của phái Hê-ghe-n trẻ như M. Stiếc-nơ (chủ nghĩa cá nhân - vô chính phủ), B. Bau-ơ (chủ nghĩa tự do - dân tộc)... đang thực hiện sự "cải tổ triết học", tập trung phê phán Hê-ghe-n từ phía "tả", bác bỏ một số luận điểm của hệ thống Hê-ghe-n mà họ cho là lỗi thời, nhất là trong lô-gíc học và học thuyết đạo đức, tôn giáo. Ở bình diện chính trị, các phương án "cải tổ chính trị" mang tính chiết trung với tên gọi *chủ nghĩa xã hội chân chính* qua một số đại diện như G. Cun-man, E. Đron-ke, C.Grun, R.Mát-thai, H.Puýt-man, L.Stai-nơ, T.Uen-cóc... ảnh hưởng không nhỏ đến một bộ phận dân chúng đang khao khát muốn thay đổi trật tự hiện tồn. Nhằm vạch ra nội dung và thực chất của các trào lưu này và đưa ra tuyên ngôn triết học-

chính trị của mình trong điều kiện phân hóa tư tưởng sâu sắc tại các nước Tây Âu nói chung, tại Đức nói riêng, ngay từ mùa xuân năm 1845 C.Mác và Ph.Ăng-ghe-n quyết định viết chung cuốn sách có tên đầy đủ là *"Hệ tư tưởng Đức. Phê phán triết học Đức hiện đại qua các đại biểu của nó là Phoi-ơ-bắc, B.Bau-ơ và Stiếc-nơ và phê phán chủ nghĩa xã hội Đức qua các nhà tiên tri khác nhau của nó"*.

Để hiểu được nội dung của *"Hệ tư tưởng Đức"* cần biết xử lý nguồn chất liệu tư tưởng hết sức phong phú và phức tạp, làm quen với cách thức thể hiện nội dung, phong cách bút chiến đặc trưng, nhất là phương pháp phân tích và sử dụng ngôn ngữ trong tác phẩm vẫn còn chịu ảnh hưởng của phái Hê-ghe-n trẻ. Thêm nữa cần biết xâu chuỗi các vấn đề, hệ thống hóa chúng, lần theo sợi chỉ đỏ xuyên suốt để làm nổi bật tư tưởng cơ bản và chủ đạo của C.Mác và Ph.Ăng-ghe-n - những luận điểm xuất phát, nền tảng, mang tính kinh điển của quan niệm duy vật về lịch sử, nhằm đối lập với quan niệm duy tâm về lịch sử, vốn là hạn chế phổ biến của triết học trước Mác, nhấn mạnh sự thay thế tất yếu *"hệ tư tưởng Đức"* bằng tư tưởng mới, đáp ứng các nhu cầu mới của thực tiễn xã hội.

"Hệ tư tưởng Đức" là sự phát triển và hoàn thiện một bước các vấn đề lý luận đã được vạch ra từ *"Góp phần phê phán triết học pháp quyền của Hê-ghe-n"*, nhất là *Lời nói đầu* cho tác phẩm này; từ *"Bản thảo kinh tế - triết học năm 1844"*, *"Gia đình thần thánh"* và cả *"Luận cương về Phoi-ơ-bắc"*. So với các tác phẩm và bài viết kể trên, *"Hệ tư tưởng Đức"* chiếm một vị trí đặc biệt trong kho tàng lý luận của chủ nghĩa Mác;

nó xứng đáng được xem như sự giới thiệu khá trọn vẹn phát minh lớn của C.Mác và Ph.Ăng-ghe-n - *phát minh ra quan niệm duy vật về lịch sử*.

Để nắm bắt tương đối đầy đủ và có hệ thống nội dung tác phẩm "*Hệ tư tưởng Đức*" và rút ra giá trị khoa học của nó, *trước hết cần tuân thủ quan điểm lịch sử cụ thể*, nghĩa là phân tích những điều kiện lịch sử - xã hội và quá trình hình thành "*Hệ tư tưởng Đức*". Qua đó có thể thấy rõ sự hình thành, cơ sở thế giới quan và diện mạo văn hóa của chủ nghĩa Mác nói chung, triết học Mác nói riêng trong bối cảnh phân hóa xã hội và tư tưởng tại Đức những năm 40 của thế kỷ XIX. *Hai là, xâu chuỗi và hệ thống các vấn đề* nhằm phát hiện những nội dung các phần, các mục của tác phẩm, làm nổi bật những nét căn bản nhất theo một trình tự lôgic hợp lý. *Ba là, liên hệ những vấn đề được C.Mác và Ph.Ăng-ghe-n nêu ra và phân tích trong "Hệ tư tưởng Đức" với những tác phẩm khác của chủ nghĩa Mác*. Sự liên hệ này có thể triển khai theo những tác phẩm ở cùng một thời kỳ, hoặc theo chủ đề, không lệ thuộc vào yếu tố thời gian, nhằm làm sáng tỏ tính liên tục của sự phát triển tư tưởng ở C.Mác và Ph.Ăng-ghe-n. *Bốn là, liên hệ với bức tranh sinh hoạt tư tưởng phổ biến tại châu Âu* thời kỳ đó. Điều này tỏ ra đặc biệt quan trọng, nó cho thấy triết học Mác hình thành không phải từ hư vô, từ hệ biến thái kỳ lạ nào đó, càn bên của thân cây lịch sử, như một số nhà "Mác học" phương Tây xuyên tạc, mà từ thực tiễn sinh động của thời đại, từ môi trường văn hóa sống động của châu Âu, gắn liền với các giá trị tự do, bình đẳng, dân chủ, nhân văn; nó chứng tỏ bản lĩnh chính trị và thiên tài của C.Mác

MỤC LỤC

	Trang
<i>Chú dẫn của Nhà xuất bản</i>	5
<i>Lời giới thiệu</i>	7
HỆ TƯ TƯỞNG ĐỨC. Phê phán triết học Đức hiện đại qua các đại biểu của nó là Phoi-ơ-bắc, B.Bau-ơ và Stiéc-nơ và phê phán chủ nghĩa xã hội Đức qua các nhà tiên tri khác nhau của nó	51
TẬP I. PHÊ PHÁN TRIẾT HỌC ĐỨC HIỆN ĐẠI QUA CÁC ĐẠI BIỂU CỦA NÓ LÀ PHOI-Ơ-BẮC, B.BAU-Ơ VÀ STIẾC-NƠ	53
LỜI TỰA	55
I. PHOI-Ơ-BẮC. SỰ ĐỐI LẬP GIỮA QUAN ĐIỂM DUY VẬT VÀ QUAN ĐIỂM DUY TÂM	59
A. HỆ TƯ TƯỞNG NÓI CHUNG, HỆ TƯ TƯỞNG ĐỨC NÓI RIÊNG	61
1. Lịch sử	78
2. Về sự sản xuất ra ý thức	93
B. CƠ SỞ THỰC TẾ CỦA HỆ TƯ TƯỞNG	116
1. Sự giao tiếp và sức sản xuất	116
2. Quan hệ của nhà nước và của pháp quyền với sở hữu	136
3. Những công cụ sản xuất tự nhiên và những công cụ sản xuất do nền văn minh tạo ra và các hình thức sở hữu	141

C - CHỦ NGHĨA CỘNG SẢN - SỰ SẢN XUẤT RA BẢN	
THÂN HÌNH THỨC GIAO TIẾP	151
HỘI NGHỊ TÔN GIÁO LAI-PXÍCH	165
II. THÁNH BRU-NÔ	169
1. "Chiến dịch" chống Phoi-ơ-bắc	169
2. Những suy nghĩ của thánh Bru-nô về cuộc đấu tranh giữa Phoi-ơ-bắc và Stiếc-nơ	184
3. Thánh Bru-nô chống những tác giả của "Gia đình thần thánh"	187
4. Vĩnh biệt ông "M.Hét-xơ"	200
III. THÁNH MA-XƠ	206
1. <i>Kẻ duy nhất và sở hữu của nó</i>	207
Cựu ước: Con người	210
1. Sáng thế ký, nghĩa là Cuộc đời Con người	210
2. Kinh tế của Cựu ước	227
3. Người thời cổ	237
4. Người cận đại	254
A. Tinh thần (Lịch sử thuần túy của những tinh thần)	260
B. Người bị ám ảnh (Lịch sử không thuần túy của những tinh thần)	269
a) Những bóng ma	278
b) Sự huyền tưởng	284
C. Lịch sử không thuần túy một cách không thuần túy của những tinh thần	289
a) Người da đen và người Mông Cổ	289
b) Đạo Thiên chúa và đạo Tin lành (Xem "Kinh tế của Cựu ước"	303
D. Hệ thống ngôi thứ	307
5. "Stiếc-nơ" vui thú trong hư cấu của mình	331
6. Những người tự do	345
A. Chủ nghĩa tự do chính trị	345
B. Chủ nghĩa cộng sản	364
C. Chủ nghĩa tự do nhân đạo	413

057	Tân ước: "Tôi"	D. Tôn giáo	427
151	1. Kinh tế của Tân ước	E. Bề sung vào học thuyết	427
257	2. Hiện tượng học của người vị kỷ nhất trí với	C. Sự tự nhiên	
775	bản thân hoặc Học thuyết về sự biện minh	F. Nhà	431
408	3. Khái thị của thánh Giảng hoặc "Lô-gích của	2. Bình luận	
318	kiến thức mới"	MAC HỒI NGHỊ TÔN GIÁO LAI - FZICHI	483
	4. Tính riêng biệt	II. PHÉ PHÁN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI	540
918	5. Người sở hữu	QUA NHỮNG NHÀ TIỀN TRI KHÁC NHAU	566
	A. Sức mạnh của Tôi	II. NGHĨA XÃ HỘI CHÂN CHÍNH	567
	I. Quyền	RHEINISCHE JAHRBUCHER FÜR DIE TRIET HOC	567
328	A. Thần thánh hoá nói chung	CỦA "CHỦ NGHĨA XÃ HỘI"	567
	B. Chiếm hữu bằng phản đề giản đơn	Chủ nghĩa cộng sản	574
828	C. Chiếm hữu bằng phản đề phức hợp	Chủ nghĩa đạo	578
	II. Luật	Những tầng đá xây dựng chủ nghĩa xã hội	589
	III. Tội ác	Tầng đá xây dựng chủ nghĩa	605
282	A. Sự thần thánh hoá giản đơn tội ác và hình phạt	Tầng đá xây dựng chủ nghĩa	606
870	a) Tội ác	Tầng đá xây dựng chủ nghĩa	606
	b) Hình phạt	CÁC CẤP "THÔNG TRAO XÃ HỘI Ở	609
	B. Chiếm hữu tội ác và hình phạt bằng phản đề	(ĐẠC-MO)	611
878	C. Tội ác theo nghĩa thông thường và không	LỊCH SỬ	
888	thông thường	ỦY NGHĨA XÃ HỘI - XI-MÔNG	617
	5. Xã hội với tư cách là xã hội tư sản	I. "Những bậc thềm	627
	II. Bạo động	gửi cho những người cùng thời	679
	III. Liên minh	2. "Sách giáo lý chính trị của các nhà kinh doanh	702
707	1. Sở hữu ruộng đất	3. "Đạo Cơ Đốc mới"	702
909	2. Tổ chức lao động	4. Trường phái Xanh-Xi-mông	706
919	3. Tiên tệ	CHỦ NGHĨA PHU RI E	715
935	4. Nhà nước	"BỔ GIẢ CÁ BỆ THIÊN CẬN" VÀ ÔNG GRUN	723
121	5. Bạo động	TRU-DÔNG	729
	6. Tôn giáo và triết học của liên minh	TIỀN SĨ CHẾ OOC-TIÊN	730
	A. Sở hữu	HAY LỜI TIỀN TRI CỦA "CHỦ NGHĨA XÃ HỘI"	730
259	B. Cửa cải	CHÂN CHÍNH	737
878	C. Đạo đức, giao tiếp, lý luận về bóc lột	U THỊCH	738

D. Tôn giáo	750
E. Bổ sung vào học thuyết về Liên minh	751
C. Sự tự hưởng thụ của tôi	755
7. Nhã ca của Xa-lô-mông hay là Kẻ duy nhất	775
2. <i>Bình luận có tính chất biện hộ</i>	804
BẾ MẠC HỘI NGHỊ TÔN GIÁO LAI - PXÍCH	816
TẬP II. PHÊ PHÁN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI ĐỨC THÔNG	
QUA NHỮNG NHÀ TIÊN TRI KHÁC NHAU CỦA NÓ	819
"CHỦ NGHĨA XÃ HỘI CHÂN CHÍNH"	821
I. "RHEINISCHE JAHRBUCHER" HAY LÀ TRIẾT HỌC	
CỦA "CHỦ NGHĨA XÃ HỘI CHÂN CHÍNH"	826
A. "Chủ nghĩa cộng sản, chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa nhân đạo"	826
B. "Những tảng đá xây dựng chủ nghĩa xã hội"	850
Tảng đá xây dựng thứ nhất	856
Tảng đá xây dựng thứ hai	862
Tảng đá xây dựng thứ ba	870
IV. CÁC GRUN. "PHONG TRÀO XÃ HỘI Ở PHÁP VÀ BỈ"	
(ĐÁC-MƠ-XTÁT, 1845), HAY THUẬT BIÊN SOẠN	
LỊCH SỬ CỦA "CHỦ NGHĨA XÃ HỘI CHÂN CHÍNH"	876
CHỦ NGHĨA XANH - XI-MÔNG	889
1. "Những bức thư của một người dân Giơ-ne-vơ gửi cho những người cùng thời"	897
2. "Sách giáo lý chính trị của các nhà kinh doanh"	902
3. "Đạo Cơ Đốc mới"	907
4. Trường phái Xanh-Xi-mông	909
CHỦ NGHĨA PHU-RI-Ê	919
"BỐ GIÀ CA-BÊ THIỄN CẬN" VÀ ÔNG GRUN	935
PRU-ĐÔNG	951
V. "TIẾN SĨ GHÊ-OÓC CUN-MAN XỨ HÔN-STAI-NƠ", HAY LỜI TIÊN TRI CỦA "CHỦ NGHĨA XÃ HỘI CHÂN CHÍNH"	955
CHÚ THÍCH	973

Chịu trách nhiệm xuất bản
TRỊNH THỨC HUỖNH

Chịu trách nhiệm nội dung
MAI PHI NGÀ

Biên tập nội dung: **TRẦN THỊ CHÍN**
VŨ CẨM TÚ
NGUYỄN HỒNG LAM
Biên tập kỹ, mỹ thuật: **MINH TRANG**
Trình bày, vẽ bìa: **MINH TRANG**
Chế bản vi tính: **NGUYỄN THỊ HẰNG**
Sửa bản in: **NHẬT MINH -**
HỒNG LAM - CẨM TÚ
Đọc sách mẫu: **NHẬT MINH -**
HỒNG LAM - CẨM TÚ